

- KOMSTA L. 2016. ATPOL geobotanical grid revisited – a proposal of coordinate conversion algorithms. – *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio E Agricultura* 71(1): 33–37.
- LYSHEDE O. B., PETERSEN B. V. & TRANBERG H. 2003. Årets fund 2002: ørne øst for Storebælt: nyt fra felten i Jylland: floristiske fund fra det fynske ørige. – *Urt* 27(1): 3–15.
- MATUSZKIEWICZ W. 2011. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. s. 537. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- MILLER J. M. & CHAMBERS K. L. 2012. *Montia linearis*, in Jepson Flora Project (eds.) Jepson eFlora, https://ucjeps.berkeley.edu/eflora/eflora_display.php?tid=33998 (dostęp: 18.01.2024).
- NATIVE PLANT TRUST. *Montia linearis* – narrow-leaved montia. <https://gobotany.nativeplanttrust.org/> (dostęp: 18.01.2024).
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.). 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 712. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.). 2019. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce: Dodatek. s. 321. Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

KATERYNA LIPIŃSKA, *Zakład Ekologii Roślin, Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn, Polska; e-mail: K.Fyalkowska@ibles.waw.pl, ORCID: 0000-0002-5151-4146*

Wpłynęło: 04.06.2024 r.; przyjęto do druku: 11.10.2024 r.

DOI: <https://doi.org/10.35535/ffgp-2024-0017>

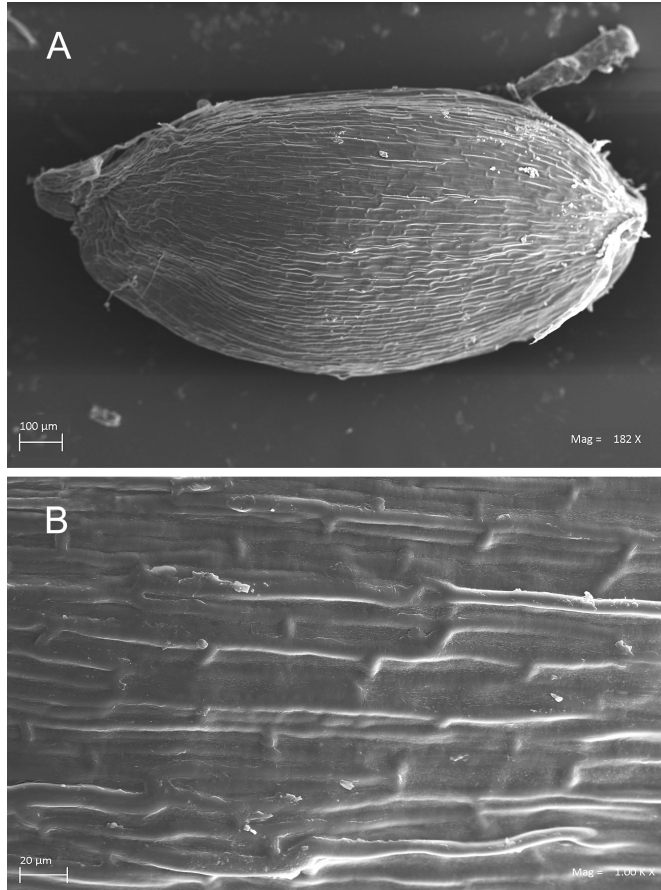
Nowe stanowiska *Cynodon dactylon* (*Poaceae*) w Wielkopolsce

Cynodon dactylon (L.) Pers. (cynodon palczasty, trawa bermudzka) to hemikryptofit z rodziny wiechlinowatych (*Poaceae*) (<https://atlas.roslin.pl/plant/9356>). Gatunek rodzimy w strefie tropikalnej Eurazji i Afryki, gdzie występuje na siedliskach piaszczystych, od pustyń i półpustyń po zbiorowiska o charakterze stepowym. W południowych rejonach USA *C. dactylon* wykorzystywany jest jako roślina pastewna, odporna na suszę (COOK i in. 2005).

Cynodon dactylon osiąga do 30 cm wysokości. Kwiatostan złożony jest z palczasto ułożonych kłosów. Poszczególne kłoski są jednokwiatowe. Owocem jest ziarniak o eliptycznym kształcie, dwustronnie spłaszczony (Ryc. 1A), z dobrze wykształconą skulpturą epidermy, której ściany antyklinalne są wałkowato zgrubiałe, a peryklinalne płaskie (Ryc. 1B).

We florze Polski *Cynodon dactylon* ma status gatunku obcego, niezadomowionego (efemerofit) (TOKARSKA-GUZIŁ i in. 2012). Ta szybko rosnąca i wytrzymała trawa jest często wykorzystywana na boiskach sportowych, ponieważ po uszkodzeniu szybko się regeneruje. Cieszy się dużą popularnością w regionach o klimacie umiarkowanym i ciepłym, gdzie jej tolerancja na ciepło i suszę umożliwia przetrwanie w miejscach, w których inne gatunki traw nie są w stanie rosnąć (https://www.picturethisai.com/wiki/Cynodon_dactylon.html) (Ryc. 2A, B).

W Polsce stanowiska *Cynodon dactylon* podane zostały z 20 kwadratów ATPOL (32 stanowiska), które są rozrzucone prawie na całej powierzchni kraju (URBISZ 2011).

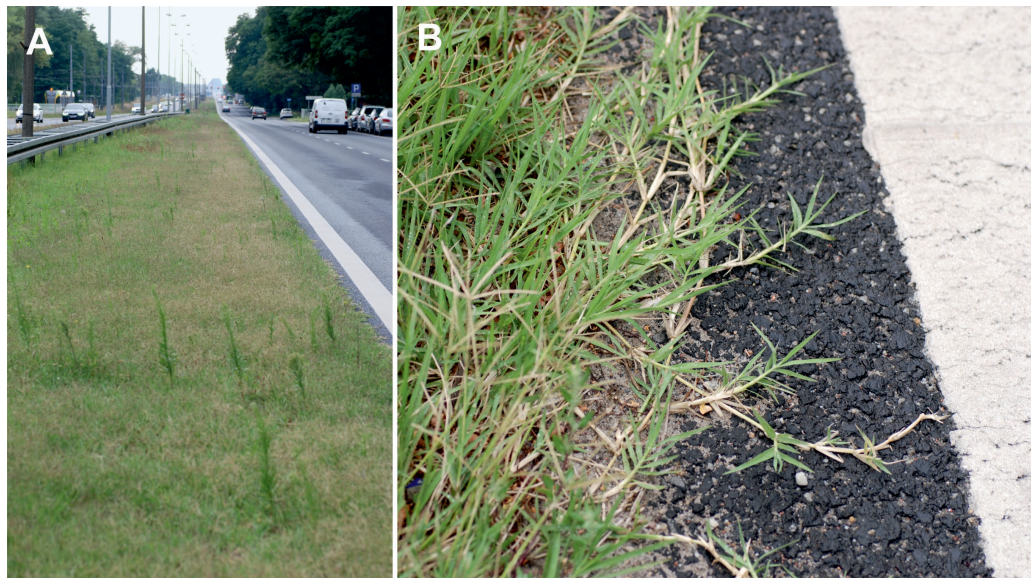
Ryc. 1. *Cynodon dactylon* w SEM: A – ziarniak ($\times 182$), B – zbliżenie powierzchni epidermy ziarniaka ($\times 1000$) (fot. A. Czarna, 15.07.2024 r.)

Fig. 1. *Cynodon dactylon* in SEM: A – caryopsis ($\times 182$), B – close-up of epidermis surface ($\times 1000$) (photo by A. Czarna, July 15, 2024)

Najwcześniejsze notowanie pochodzi z Gdańska Westerplatte z 1862 r. (ASCHERSON & GRAEBNER 1898). Stale odkrywane są nowe lokalizacje gatunku, a ostatnio dwa stanowiska podano z Wrocławia (SZCZEŚNIAK 2015). Do tej pory w Wielkopolsce występowanie *C. dactylon* stwierdzono na siedmiu stanowiskach w pięciu kwadratach ATPOL. Na terenie Poznania pierwsze stanowisko odnotowano we Franowie (ŻUKOWSKI 1971), a następne na stacji PKP Górczyn (GÓRSKI 1999); oba zlokalizowane są w kwadracie BD 09. Nowe stanowiska *C. dactylon* odkryto przypadkowo podczas badań florystycznych, prowadzonych na terenie Wielkopolski.

WYKAZ NOWYCH STANOWISK

ATPOL: BD 09, województwo wielkopolskie, powiat i gmina Poznań, Poznań, ul. Warszawska, Poznański Przełom Warty, pobocze szosy, 52°41'00.2"N, 17°01'79.9"E, not. A. Czarna, 23.08.2023.

Ryc. 2. *Cynodon dactylon*, Poznań, ul. Warszawska: A – na poboczu drogi między dwoma pasami ruchu, B – widoczne mocne rozłogi (fot. A. Czarna, 27.07.2024)

Fig. 2. *Cynodon dactylon*, Poznań, Warszawska Street: A – on a roadside between two lanes, B – visible strong stolons (photo by A. Czarna, July 27, 2024)

ATPOL: BD 09, województwo wielkopolskie, powiat i gmina Poznań, Poznań, ul. Warszawska, Poznański Przełom Warty, pobocze szosy, 52°40'92.9"N, 16°98'22.7"E, not. A. Czarna, 23.08.2023 (Zdj. 1).

Zdj. 1. Data: 27.07.2024, Poznań, ul. Warszawska, powierzchnia: 10 m², pokrycie w warstwie C – 100%, liczba gatunków 10: *Cynodon dactylon* 5.5, *Cyniza canadensis* 1.1, *Plantago arenaria*, *Sisymbrium loeselii* +, *Anchusa officinalis* r, *Artemisia vulgaris* r, *Plantago lanceolata* r, *Rumex thyrsiflorus* r, *Setaria viridis* r, *Trifolium arvense* r.

ATPOL: BD 09, województwo wielkopolskie, powiat poznański, gmina Swarzędz, Swarzędz, ul. Poznańska, Równina Wrzesińska, pobocze szosy, 52°41'49.6"N, 17°05'31.7"E, not. A. Czarna, 07.09.2024. Gatunek występował wspólnie z *Plantago coronopus*.

ATPOL: CE 36, województwo wielkopolskie, powiat kępiński, gmina Baranów, Słupia pod Kępem, Wysoczyzna Wieruszowska, po prawej stronie szosy katowickiej za wsią, 51°23'54.7"N, 18°04'21.3"E, pobocze szosy, not. A. Czarna, 20.08.2010.

ATPOL: CE 36, województwo wielkopolskie, powiat kępiński, gmina Baranów, Słupia pod Kępem, Wysoczyzna Wieruszowska, po lewej stronie szosy katowickiej za wsią, 51°23'58.3"N, 18°42'21.3"E, leg., det. A. Czarna, 20.08.2010 (Herbarium POZ) (Zdj. 2).

Zdj. 2. Data: 20.08.2010, Słupia pod Kępem, powierzchnia: 10 m², pokrycie w warstwie C – 80%, liczba gatunków 20: *Arrhenatherum elatius* 2.2, *Convolvulus arvensis* 2.2, *Cynodon dactylon* 2.2, *Polygonum aviculare* 1.1, *Potentilla anserina* 1.1, *Achillea millefolium* +, *Atriplex prostrata* +, *Echinochloa crus-galli* +, *Galinsoga parviflora* +.1, *Agrostis stolonifera* +, *Lolium perenne* +, *Sonchus arvensis* +, *S. oleraceus* +, *Anthoxanthum aristatum* r, *Bromus hordeaceus* r, *Puccinellia distans* r, *Tanacetum vulgare* r, *Taraxacum officinale* r, *Tripleurospermum inodorum* r.

Trudno jednoznacznie stwierdzić w jaki sposób *Cynodon dactylon* znalazł się na nowych stanowiskach opisanych w niniejszej publikacji. Można przypuszczać, że jego nasiona zostały przeniesione z transportem (agestochoria) bądź podsiane z mieszanką

traw po odnowieniu pobocza albo trafiły przypadkowo z solą podczas zimy. Nowe stanowiska z Poznania obserwowano przez dwa lata i zauważono, że *C. dactylon* bardzo dobrze zimuje, a także tworzy szeroką matę między dwoma pasami jezdni (Ryc. 2A) i zawiązuje nasiona (Ryc. 1A, B). Na pozostałych stanowiskach *C. dactylon* miał niski stopień pokrycia, co może wskazywać na inicjalne stadium tych populacji. Ogólnie w skali kraju liczba stanowisk gatunku może być niedoszacowana i należałoby go poszukiwać zwłaszcza na przydrożach.

Summary. New localities of *Cynodon dactylon* (Poaceae) in the Wielkopolska region. Five new localities of *Cynodon dactylon* are presented, two of them also with phytosociological data, including a list of accompanying plant species with their cover abundance and sociability. All records were made on roadsides in Wielkopolska (Figs 1, 2) within ATPOL squares BD 09 and CE 36.

LITERATURA

- ASCHERSON P. & GRAEBNER P. 1898–1902. Synopsis der mitteleuropäischen Flora. 2. s. 791 + 86. Verlag Engelmann, Leipzig.
- COOK B., PENGELLY B., BROWN S., DONNELLY J., EAGLES D., FRANCO A., HANSON J., MULLEN B., PARTIDGE I., PETERS M. & SCHULTZE-KRAFT R. 2005. Tropical Forages: an interactive selection tool. Brisbane, Australia. <https://hdl.handle.net/10568/49072> (dostęp: 25.07.2024).
- GÓRSKI P. 1999. *Cynodon dactylon* (Poaceae) in Poland. – Fragmenta Floristica et Geobotanica Series Polonica, Supplement 7: 65–71.
- SZCZĘŚNIAK E. 2015. Występowanie *Cynodon dactylon* (L.) Pers. (Poaceae) na Dolnym Śląsku. – Acta Botanica Silesiaca 11: 149–158.
- TOKARSKA-GUZIĆ B., DAJÓK Z., ZAJĄC M., ZAJĄC A., URBISZ A., DANIELEWICZ W. & HOŁDYŃSKI C. 2012. Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. s. 107. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- URBISZ A. 2011. Occurrence of temporarily-introduced alien plant species (ephemerophytes) in Poland – scale and assessment of the phenomenon. s. 199. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- ŻUKOWSKI W. 1971. Zmiany we florze synantropijnej miasta Poznania w latach 1950–1970. – Materiały Zakładu Fitosocjologii Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego 27: 115–132.
- <https://atlas.roslin.pl/plant/9356>
- https://www.picturethisai.com/wiki/Cynodon_dactylon.html

ANETA CZARNA, *Katedra Botaniki, Wydział Rolnictwa, Ogrodnictwa i Biotechnologii, Uniwersytet Przyrodniczy, ul. J. H. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, Polska; e-mail: aneta.czarna@up.poznan.pl, ORCID: 0000-0002-8687-7019*

Wpłynęło: 30.07.2024 r.; przyjęto do druku: 15.11.2024 r.

DOI: <https://doi.org/10.35535/ffgp-2024-0018>